

В. І. Гребельник, В.М. Зігунов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

РОЗВИТОК ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ В НОРВЕГІЇ

У статті розглянуто питання сучасного стану, тенденції та динаміки розвитку індустрії туризму у Норвегії. Досліджено питання актуальності розвитку туризму в країні. Визначено основні проблеми та перспективи розвитку туризму у Норвегії.

Ключові слова: Норвегія, розвиток туризму, ресурси Норвегії.

The article considers the current state, trends and dynamics of the tourism industry in Norway. The issue of relevance of tourism development in the country is studied. The main problems and prospects of tourism development in Norway are identified.

Keywords: Norway, tourism development, Norwegian resources.

Велика увага в Норвегії приділяється сфері туризму. Норвегія має високий рівень економічного розвитку. У країні добре розвинена інфраструктура туризму. Ця сфера економічної діяльності стоїть на наступному місці після видобутку нафти, рибальства і деревообробки. Широко розвинена туристична індустрія пропонує широкий спектр послуг туристам відвідують Норвегію.

Зв'язок теми з попередніми дослідженнями: Сапожникова О.Н. вивчала Норвегію детально, так як займалася країнознавством. Вона розкрила у своїх роботах всі тонкощі країни.

Мета статті: Дослідити розвиток туризму в Норвегії.

Виклад основного матеріалу. Розвиток туризму в Норвегії суттєво впливає на всі сектори економіки і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки. Норвегія володіє значними природно-рекреаційними ресурсами: цілющим кліматом, протяжним морським узбережжям, багатим рослинним і тваринним світом, мальовничими краєвидами та унікальними природними об'єктами.

Привабливою для туристів є історико-культурна спадщина Норвегії, що представлена фортифікаційними спорудами, культовими спорудами та ін..

Норвегія - найбільш північна і найдовша в просторовому плані у Північній Європі країна, розташована між 58 ° і 71 ° північної широти і 4 ° і 31° східної довготи. Її територія тягнеться вузькою смугою (найширша частина - менше 420 км) уздовж північно-західного узбережжя Скандинавського півострова і тягнеться за Полярне коло до самої північної точки Європи - мису Нордкап, 1/3 території Норвегії розташована за Північним полярним колом.

Площа території - 323895 кв. км.; разом з архіпелагом Шпіцберген, островом Ян-Майєн і др. - 387 тис. кв. км. За розмірами займає друге місце (після Швеції) серед скандинавських країн. Довжина берегової лінії - 2650 км, а з урахуванням фіордів і дрібних островів - 25 148 км. Деякі острови, що належать цій державі, знаходяться на великій відстані від Скандинавського півострова. На північному сході країна межує з Фінляндією і Російською Федерацією, на сході - зі Швецією. На Півночі омивається водами Баренцового моря, на Півдні – Скагерракською протокою, а на Заході - Атлантичним океаном (Норвезьким і Північним морями). [1, с. 4-6]

Рельєф: Норвегія займає західну, гірську частину Скандинавського півострова. Це велика брила, складена переважно гранітами і гнейсами і znana пересіченим рельєфом. Глиба асиметрично піднята на захід, в результаті східні схили більш пологі і довгі, а західні, звернені до Атлантичного океану, дуже круті і короткі. На півдні в межах Норвегії представлені і ті й інші схили, а між ними розташоване велике нагір'я. У тектонічному відношенні майже вся країна представляє собою калідонську складчасту область, складену вулканічними і осадовими породами кембрію і силуру. Лише південно-східна частина Норвегії розташована на стародавньому Балтійському щиті, складеному докембрійськими кристалічними породами. Вздовж всієї країни з північного сходу на південний захід простягнулися Скандинавські гори. [3]

На півночі Скандинавські гори набагато вужчі і нижче і розчленовані на невеликі масиви. Тут їх висоти в середньому досягають 800 метрів. Схили нагір'я асиметричні: західний крутий, а східний більш пологий. Західні круті схили гір обриваються або прямо в море, або до вузької прибережної низини – странфлату.

Обривисті західні схили Скандинавських гір рясніють фіордами - вузькими, далеко вдаються в сушу затоками зі стрімкими, відполірованими льодовиком схилами; утворилися вони по лініях тектонічних розломів. Таким чином, Скандинавські гори, що займають майже всю територію Норвегії, представляють собою нагір'я, розчленоване на окремі плоскогір'я (фьельди), витягнуті хребти та западини. Найбільш високі і великі плоскогір'я знаходяться в південній частині країни. [3]

Найпотужніші і високі фьельди - Ютуїхеймен, Юстедалсбре, Телемарк. Фьельди покриті величезними шапками льодовиків. Саме тут, на масиві Ютуїхеймен, знаходиться найвища вершина Скандинавського нагір'я - Гальхепігген, що досягає 2469 м. і гора Гліттертінн (2452 м). Інші піднесені ділянки лише трохи поступаються по висоті. До них відносяться Доврефьелль, Роннане, Хардангервідда і Фіннмарксвідда. Там нерідко оголюються скелі, позбавлені ґрунтово-рослинного покриву. Зовні поверхню багатьох високогір'їв більше нагадує слабохвилясте плато, і такі ділянки мають назву «відд». Під час великого льодовикового періоду в горах Норвегії було розвинене заледеніння, але сучасні льодовики невеликі. Багато особливості рельєфу країни сформувалися під час льодовикового періоду. Ймовірно, тоді було кілька материкових зледенінь, і кожне з них сприяло розвитку льодовикової ерозії, поглиблення та спрямлення стародавніх річкових долин і їх перетворення в мальовничі крутосхильні відроги U-подібної форми, глибоко прорізають поверхню нагір'їв. Загальне число всіх покривних льодовиків і фірнових полів Норвегії 2081. Їх сумарна площа дорівнює 2770 кв. км, що становить 1% території всієї Норвегії. Це найбільший льодовиковий район у материковій Північній Європі. [1, с.10-2]

Клімат: Незважаючи на те, що географічно Норвегія розташовується на Крайній Півночі, і більше 1/3 території лежить за Полярним колом, її клімат дивно м'який. Проходить поблизу берегів країни тепле Північноатлантичне протягом, Гольфстрім, нагріває навколишнє повітря і пом'якшує клімат, особливо в зимовий час. Висока гірська ланцюг, розділяє материкову частину Норвегії, захищає значну територію східної частини країни від опадів, забезпечуючи цій території більш сприятливий клімат, ніж можна було б очікувати з огляду на близькість до моря. Клімат Норвегії помірний морський; на крайній півночі - субарктичний, у прибережних районах – океанічний, з виключно м'якою для цих широт зимою. [4]

Середня річна температура варіюється від 8° на Західному узбережжі країни до мінусової температури в горах. Найбільш холодними місяцями вважаються січень і лютий. Середня температура січня на півночі -2 °, -4 °, а на півдні +2 °. Впливом теплих повітряних мас, що надходять з моря, пояснюється дивне явище: зимові температури в Норвегії швидше знижуються із заходу на схід, ніж з півдня на північ, як це відбувається в інших місцях північної півкулі.[5]

Середня річна кількість опадів варіюється від 250 мм до 5000 мм. Райони узбережжя і західні схили Скандинавських гір отримують значно більшу кількість опадів, ніж ділянки східних схилів, що знаходяться на території Норвегії. На заході максимум опадів припадає на осінь і зиму, а на сході - на літо. У горах вони випадають головним чином у вигляді снігу. Все це говорить про те, що кліматичні відмінності виражені більше між заходом і сходом, ніж між північчю і півднем. Норвегія має незамерзаючу акваторію моря. Це пояснюється пасатами, які дмуть з американського континенту через Атлантичний океан, і теплими течіями, що рухаються від екватора до Норвезькому моря, де вигин узбережжя Норвегії та вільний вихід в Північний Льодовитий океан допомагають направляти тепле повітря і воду до північних широт.

Норвегію називають країною Полуночного сонця, оскільки полярний день – період, коли сонце не заходить за горизонт, в північних областях триває з травня по липень. У середині зими там майже безперервно панує полярна ніч, і навіть на півдні світловий день триває всього кілька годин. Однак, незважаючи на північне розташування країни, в її численних садах вирівають самі різні плодові культури. Норвегія відома такими природними явищами як білі ночі і північне сяйво. У трьох самих північних округах країни з середини травня до кінця липня сонце не заходить всі 24 години на добу. Північне сяйво, навпаки, краще за все спостерігати з листопада по лютий, в основному в самих північних округах, але також і в південних частинах країни. Ці мерехтливі смужки світла, розфарбовують нічне небо, зобов'язані свої появою позитивно і негативно зарядженим частинкам, принесеним з сонця в атмосферу Землі, де вони стикаються з нейтральними газовими частинками на висоті 100-300 км. [1, с.16]

Водні ресурси: Більшість річок Норвегії бере свій початок в горах. Річок в країні дуже багато, всі вони багатоводні, але короткі. Особливо короткі і бурхливі річки, падає з західних крутих схилів Скандинавських гір. Вони харчуються талими водами снігів, гірських льодовиків і дощовими водами. На сході Норвегії знаходяться найбільші річки, включаючи р. Гломма. Гломма, довжина, якій 611 км, - найбільша порожиста річка Норвегії. Вона бере початок з озера Еурсуннен в південно-східній частині Скандинавських гір, а впадає в Осло-фіорд. Гломма з притоками має водозбірний басейн, що займає близько 1/3 площі країни. У 12 км. від гирла на Гломма спадає водоспад висотою 22 метри. Тому, незважаючи на існування обвідного каналу, судноплавства вище за течією немає. Гломма використовують для сплаву лісу. [3]

Найбільші водоспади знаходяться в Вестлапне, з них самий великий - Нетті, який падає з висоти 275 м в Согне-фьорд, а найкрасивіший - Сім Сестер, що падає сім'ю струменями по ступінчастому обриву в Гейрангер-фіорд. У Норвегії налічується 200 тис. озер, і займають вони 4,7% площі

країни. Щоправда, великих озер серед них мало. Найбільше озеро - Мьеса має площу всього 390 кв. км. Найчастіше озера в Норвегії мають витягнуту форму, відповідає напрямку тектонічних тріщин і руху льодовика. [3]

Гідроенергоресурси річок і озер Норвегії вносять істотний внесок у її економічний потенціал. За запасами гідроресурсів Норвегія - найбагатша країна у всій Зарубіжній Європі. Норвегію омивають: Баренцове море, Норвезьке море, Північне море та протоку Скагеррак.

Природні зони: На території Норвегії ясно виражені зона тундри і зона лісів. На півночі панує тундра і лісотундра, де лугова, мохово-лишайникова і чагарникова рослинність поєднується з березовим і ялиновим рідколіссям (по річкових долинах). На півдні до висоти 800 - 400 метрів - масиви букових і дубових лісів на бурих лісових ґрунтах. На заході значні простори зайняті трав'яно-чагарничкових співтовариствами (з вересу, брусниця, чорниця), що чергуються з тайговими лісами. [2, с. 37-39]

Ліси займають близько 24% території Норвегії, це важливий природний ресурс країни. Під гірськими хвойними лісами Норвегії розвинені бідні перегноем гірничо-підзолисті ґрунти, а під тундрової рослинністю - малопотужні тундрові. Придатні для землеробства ґрунти знаходяться в основному на південно-сході країни, на півострові Ерен та місцями вздовж західного узбережжя.

Народонаселення країни: Чисельність населення країни 2015 року становила 5,207 млн осіб (121-ше місце у світі). Чисельність норвежців стабільно збільшується, народжуваність 2015 року становила 12,14 ‰ (163-тє місце у світі), смертність – 8,12 ‰ (95-тє місце у світі), природний приріст – 1,13 % (108-ме місце у світі). Головні етноси країни: норвежці – 94,4 %, інші європейці – 3,6 %, інші – 2 %, саами – 60 тис. (оціночні дані за 2007 рік). Населення концентрується в прибережних містах і селищах. Міське населення - 78%, у тому числі понад 1/5 у столичній агломерації. [3]

Релігія: Офіційна релігія - лютеранство, якого дотримується близько 88% населення. Норвезька євангельська лютеранська церква, що має статус

державної, знаходиться під наглядом Міністерства освіти, науки і релігії і включає 11 єпархій. За законом, король і принаймні, половина всіх міністрів повинні сповідувати лютеранство, хоча обговорюється питання про зміну цього положення.

Релігійний склад населення на 2006: парафіяни норвезької євангельської лютеранської церкви - 88%, п'ятидесятники - 1%, католики - 3%, інші християни - 2,4%, мусульмани - 1,8%, інші - 4,8% (станом на 2011 рік). [3]

Транспорт та транспортна розв'язка: Як у внутрішніх, так і в зовнішніх транспортних зв'язках провідну роль відіграє судноплавство. Це пояснюється специфікою географічного положення, сильної рельєфом берегової лінії в поєднанні з гірським рельєфом і історичними морехідними навичками норвежців. Морем йде 9/10 зовнішньоторговельного і більше 1/2 внутрішнього вантажообігу Норвегія - одна з провідних судноплавних держав світу по тоннажу торгового флоту вона стоїть на 5-му місці. Великі порти - Осло, Берген, Ставангер. Протяжність і транспортна роль залізних і автомобільних доріг досить обмежена. Загальна довжина залізниць, як правило одноколійних, становить 4,24 тис. км, з яких дещо більше половини електрифіковано. Найважливіший залізничний вузол - столиця Норвегії Осло пов'язаний лініями зі Стокгольмом, «Гетеборгом» (Швеція) та головними містами країни - Бергеном, Тронхеймом і Ставангром. Протяжність автодоріг - 79,8 тис. км. В країні налічується 1,3 млн. автомобілів, з яких 1,1 млн. легкові. Головні повітряні ворота Норвегії - аеропорт Форнебю, поблизу Осло. Норвегія стоїть на одному з перших місць у світі з перевезень пасажирів. [3]

Кухня: Кухня в Норвегії набуває все більше інтернаціональний характер. Піца, макаронні вироби і гамбургери стають настільки ж буденною справою, як і лефсе (lefse), норвезькі млинці-коржики, зазвичай з картоплі, і сурсіл'д (sursild), маринований оселедець з цибулею. Вафлі з кремом і джемом. Широко представлена, принаймні в великих містах, кухня таких

країн, як Італія, Китай, Таїланд та Індія. Крім того, в останні роки влітку стали проходити свята їжі, де представлена і норвезька, і інтернаціональна кухня. Культура їжі в Норвегії різниться в залежності від регіону, і стіл жителя Осло може істотно відрізнятись від того, що їдять, наприклад, в Бергені або Тромсе, але всюди вважають за краще по можливості місцеві продукти. Як правило, в сільській місцевості чудові ресторани можна зустріти в готелях, де годують не тільки постояльців.

Заклади розміщення: Рівень готелів в Норвегії, як правило, високий. Ціни також можуть бути досить високими, оскільки багато готелів розраховані на ділових людей. Влітку або на вихідні бувають суттєві знижки, коли для залучення постояльців готелю пропонують особливі умови. За останні роки міжнародні готельні мережі стали скуповувати більш дрібні сімейні готельні підприємства. Подібні кроки, схоже, не привели до зниження рівня обслуговування, але в якійсь мірі сприяли підвищенню конкуренції та збивання цін. Врахуйте, що основний туристичний сезон в Норвегії дуже короткий, так що не всі умови здачі житла дійсні круглий рік, хоча стан справ і змінюється. Поряд з готелями є й інші варіанти розміщення, зокрема в сільській місцевості пропонуються пансіони і номери з житлом і сніданком, проживання в селянській садибі, молодіжному гуртожитку, кемпінгу і, що більш за все користується попитом, окремому будиночку, так званої хатині, Хютте (hytte).[5]

Головні пам'ятки країни: **Сходи тролів** - це втілення сказань і легенд про тролів, які споконвіку є символами всього Норвезького королівства. Місце це є частиною дороги, особливістю якої є круті звивисті повороти, що йдуть на підйом, видали нагадують сходи. В середині підйому дорога лежить через міст, який служить переправою через водоспад Стігфоссен.

Мис Нордкап - це частина величезної скелі і при цьому найпівнічніша точка на карті Європи. Висота цього мису становить 307 метрів, він служить

гарним орієнтиром для риболовецьких та інших судів. Практично біля самого краю мису стоїть на постаменті великий глобус.

Фломська залізниця - це ділянка дороги протяжністю 20 км і вражаючі краси природи. Під час всього шляху поїзд проїжджає безліч великих і маленьких водоспадів, гірські річки і ущелини, вершини покриті снігом, два десятка тунелів. Під час подорожі відбуваються заплановані зупинки.

Атлантична дорога - один з найкрасивіших туристичних маршрутів Норвегії. Особливістю даного маршруту є незвичайна архітектура і складність моста. По-перше, траса виконана так, що в деякому проміжку шляху створюється ілюзія, видимість трампліну або моста, який іде у небо. По-друге, весь шлях звивистий, а міст має незвичайний вигин і підйом, як на американських гірках.

Парк скульптур Вігеланда - ряд бронзових скульптурних груп, що зображують людей, що знаходяться в різних станах і діях. Парк має в своєму розпорядженні площею в 30 га і включає в себе міст, дитячий майданчик, фонтан, плато «Моноліт», сонячний годинник, колесо життя. На цій же території розташований музей міста Осло.

Ратуша - будівля, що представляє монументальний пам'ятник незалежності Норвегії. Перед входом знаходиться красивий фонтан, увінчаний парою лебедів, а з різних сторін будівлі можна побачити бронзові фігури. Це будівля отримала всесвітню популярність завдяки щорічно проходить в ньому церемонії вручення Нобелівської премії. [3]

Висновок: Отже, дослідивши розвиток туризму в Норвегії, її ресурси, можна сказати, що головна перевага Норвегії в туристичній індустрії - природа Норвегії, її унікальність, де фіорди представляють собою головну визначну пам'ятку країни. Природні ресурси Норвегії - головне джерело туристичного потенціалу. Завдяки унікальній природі в Норвегії представлені майже всі можливі види туризму, це і пізнавальний, і гірськолижний, і багато видів активного відпочинку і екстремальний туризм.

Норвегія має високий рівень економічного розвитку, що сприятливо позначається для розвитку туристичної інфраструктури. Урядом прийнято різні програми з розвитку туризму, що розрізняються пріоритетні напрямки туризму та особливостями географії, тому слід очікувати, що в недалекому майбутньому туристський експорт (розвиток в'їзного туризму) стане більш конкурентним на світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Норвегія: Інформація про країну. // Каталог «Norway». – 2012
2. Росс З. Норвегія //З. Росс. – М.: «Фаир», 2007.
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.norvegija.ru>.
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visitnorway.com>.
5. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.norge-info.ru>.